

Spannende arbeidsmarkt

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

*Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door M.C.J. van Rooij en N.J. Nahuis van De Nederlandsche Bank.***Verschenen in:**

ESB, 84e jaargang, nr. 4232, pagina 906, 3 december 1999

Rubriek:

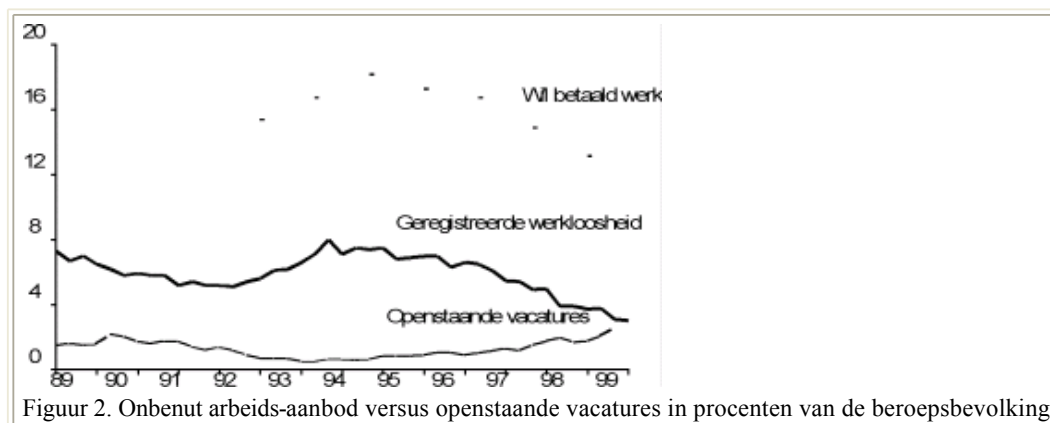
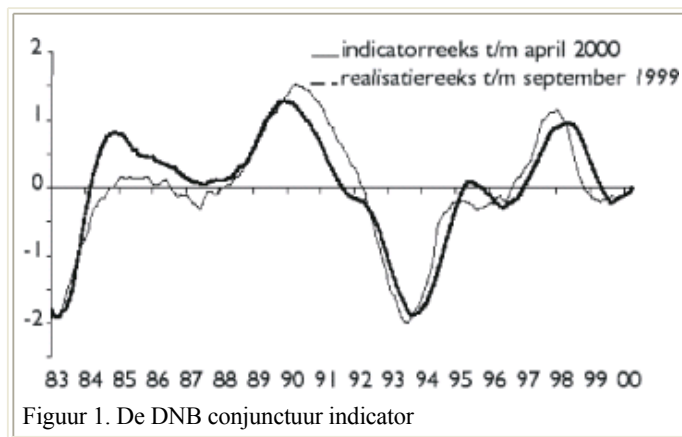
DNB indicator

Trefwoord(en):

conjunctuurindicator

Vormen de spanningen op de arbeidsmarkt het einde of het begin van succesvol arbeidsmarktbeleid?

De DNB-conjunctuurindicator, die inmiddels vooruitblik tot en met april 2000, vertoont reeds enige tijd een opgaande lijn, duidend op boven trendmatige groei ([figuur 1](#)). De eerste raming van het CBS voor de bbp- volumegroei van vier procent in het derde kwartaal van dit jaar bevestigt het beeld van een bloeiende economie. De aanhoudende economische groei, die hiermee voor het veertiende achterenvolgende kwartaal op drie procent of hoger uitkomt, leidt evenwel tot toenemende druk op arbeidsmarkt. Op deelgebieden van de arbeidsmarkt is al enige tijd sprake van spanningen, die per regio of opleidingsniveau nogal kunnen verschillen. Schertsend is reeds opgemerkt dat puur cijfermatig sprake is van arbeidsmarkt-evenwicht, als wordt gekeken naar het aantal openstaande vacatures en de geregistreerde werkloosheid, het meest nauwe werkloosheidsbegrip dat door het CBS wordt gemeten ([figuur 2](#)). Dit beeld wordt in hoge mate gerelativeerd door bredere definities van inactiviteit in de beschouwing te betrekken; zo gaven in 1998 nog 914.000 personen te kennen betaald werk te willen hebben van twaalf uur of meer per week. Wel is duidelijk dat de trends voor de verschillende indicatoren van onbenut arbeidsaanbod in dezelfde richting wijzen. Dat dit nog niet eerder heeft geleid tot sterkere loonstijgingen heeft wellicht te maken met het succes van het Nederlandse poldermodel en de daaruit voortvloeiende verantwoorde loonontwikkeling, alsmede de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Onderzoek van het cpb duidt daarnaast op een dalende evenwichtswerkloosheid als gevolg van de gedaalde reële rente, de daling van de vervangingsratio en de lagere collectieve lasten-druk. De daling van de werkloosheid kan hiermee in belangrijke mate worden herleid tot succesvol monetair en overheidsbeleid. Hetzelfde onderzoek duidt er op dat voor verdere daling van de evenwichtswerkloosheid beleidsimpulsen nodig zijn. Zonder deze impulsen zal een verdere verkrapping van de arbeidsmarkt vanuit deze theorie leiden tot hogere lonen.

De weg naar succes

Los van gevaren voor een onverantwoorde loonontwikkeling, biedt de huidige situatie ook een uitgelezen mogelijkheid in de strijd tegen de nog immer hoge inactiviteit, waarbij ruwweg 40% van de potentiële beroepsbevolking langs de kant staat. Flankerend beleid om dit mogelijk te maken is noodzakelijk. Zo beoogt de Belastingherziening 2001, naast de banencreatie die gepaard gaat met de stimulering van de economie met *f* 5 miljard, een belangrijke stimulans te vormen voor het arbeidsaanbod, onder meer via de invoering van een heffingskorting. De grootte van de effecten hiervan op het effectieve arbeidsaanbod is evenwel zeer onzeker. Ook is onduidelijk in hoeverre arbeidsvraag en -aanbod kwalitatief op elkaar aansluiten. Het belastingplan richt zich immers op het stimuleren van arbeidsaanbod via financiële prikkels. Voorzover de arbeidsvraag niet aansluit op het arbeidsaanbod, moet men daarbij vertrouwen op acties van werkgevers of werkzoekenden om via bijvoorbeeld scholing een betere aansluiting tot stand te brengen. In aanvulling hierop kan de overheid de vraag naar arbeid, waarvoor gegeven de prijs ervan geen vraag is, stimuleren, bijvoorbeeld door het geven van kortingen op de sociale lasten. Op langere termijn biedt het stimuleren van ontwikkelingen op het terrein van onderwijs en scholing, die het arbeidsaanbod beter laten aansluiten op de arbeidsvraag, meer mogelijkheden tot succes. Vraag is echter wat hiermee op korte termijn kan worden bereikt. Het zal erom spannen of de voorspoedige economische ontwikkelingen worden aangegrepen om de inactiviteit drastisch te verminderen, of dat zij leiden tot dermate sterke loonstijgingen dat de wal het schip gaat keren.